

GEBE VE EMZİREN KADIN ÇALIŞANLAR İÇİN TEHLİKE, RİSK VE KONTROL TEDBİRLERİ

TEHLİKE VE RİSKLER

KONTROL TEDBİRLERİ

Şoklar, Titreşim veya Ani Hareket, Motorlu Araçların Kullanımı

Düzenli maruziyet düşük yapma riskini artırabilir.
Prematüre veya düşük doğum ağırlığı riski artabilir.

Tüm vücut titreşimlerinden, karın bölgesi sarsıntılarında ve şoklarından kaçınılmalı. Gebe çalışanın, ani darbelere, sarsıntıya, titreşime maruz kalacağı işlerde ve iş makinelerinde çalıştırılmaları yasaktır.

Kaldırma, yük taşıma, kapalı alanlar, duruş, hareket

Gebe çalışanlar özellikle risk altında: Gebelik ilerledikçe hormonal değişiklikler bağları etkileyebilir, duruş problemleri artabilir, Emziren çalışanlar için risk teşkil etmez.

Çalışanların riskini azaltmak için görev değişimi yapmak ya da çalışana yardım sağlamak gerekli,
Çalışma mahalli ve çalışma düzeni, gebe veya emziren çalışanların duruş problemlerini ve kaza riskini azaltacak şekilde yeniden düzenlenmeli,
Mümkünse oturarak çalışmalar sağlanmalı,
Gebe veya emziren çalışanlar elle taşıma, yükleme ve araçsız taşıma işlerinde çalıştırılmaları yasaktır.

Gürültü

Uzun süre maruz kalmak kan basıncını artırır ve yorgunluğa yol açabilir.

Gebe çalışanın çalıştığı yerdeki gürültü seviyesinin, en düşük maruziyet etkin değeri olan 80 dB(A) yı geçmemesi sağlanmalı, Limitleri aşan ortamda gebe çalışanların kişisel koruyucu donanım (KKD) kullanarak dahi çalıştırılmaları yasaktır.

İyonize radyasyon

Önemli maruziyet fetüse zarar verebilir.
Emziren bir anne radyoaktif sıvılar veya tozlar ile çalışırsa anneye deri yoluyla bulaşma ile çocuk maruz kalabilir.
Muhtemel risk: anne tarafından solunması veya yutulması fetüs için önemli risk.

Gebe çalışanlar için yasal doz limitinin altında çalışmalar sağlanmalı, Radyoaktif kirlenme riskinin yüksek olduğu yerlerde emziren çalışan istihdam edilmemeli,
Uyarı levhaları ile bu alanlar belirlenmeli ve bu alanların izolasyonunu sağlanmalı.

Elektrik Şoku

Gebe bir çalışanın düşük voltajda (110 veya 220 volt), elektrik çarpmasına maruziyeti, fetal ölüm dahil fetüsa zarar potansiyeline sahiptir.

Gebe çalışanların eski veya güvenilir iş ekipmanları ile teması kısıtlanmalıdır.
Topraklama hatları kontrol edilmeli, 30 mA'lık kaçak akım röleleri prizleri kapsayan panolara asılmalı.

Aşırı Soğuk ya da Sıcak

Aşırı sıcak strese sebep olur. Emziren çalışanda su kaybı olur. Aşırı soğuk, çalışan gebe kadınlar ve doğmamış çocukları için bir tehlike olabilir.

Aşırı sıcak durumunda yeterli dinlenme ve içme suyuna erişim kolaylığı sağlanmalı,
İklimlendirme ve havalandırma çalışmaları yapılmalı.

Tesisler

Dinlenme olanakları:
Fiziksel ve zihinsel yorgunluk artar.
Sosyal olanakları:
Tuvaletlere erişim kolay değilse enfeksiyon ve böbrek hastalığı riski vardır.
İşyerinde emzirme hem bebeğin hem de annenin

Uygun aralıklarla, rahatsızlık duymayacak şekilde oturmak ya da yatmak için sakin, rahat bir yere erişim sağlanmalı,
Temiz içme suyuna erişim sağlanmalı,
Hamile ve emziren çalışanlar için, sık ve kısa aralıklarla iş istasyonunu veya etkinliği terk etmesi için önlemler alınmalı,
Kadınların süt emzirebilmeleri veya sağmaları için özel bir oda sağlanmalı, (sterilize olmuş kapların temin edilmeli)
Kaplari güvenli, temiz bir şekilde saklanabilmesi için bu tesislerde

sağlığını etkiler.

buzdolabı temin edilmeli.

GEBE VE EMZİREN KADIN ÇALIŞANLAR İÇİN TEHLİKE, RİSK VE KONTROL TEDBİRLERİ

TEHLİKE VE RİSKLER

KONTROL TEDBİRLERİ

Tehlike Grupları 2, 3 ya da 4'te Yer Alan Herhangi Bir Biyolojik Etken

Çalışan hamilelik sırasında enfekte olmuş ise doğmamış çocuğu etkileyebilir.

Örnekler: Hepatit B, HIV, herpes, tüberküloz, frengi, tifo. Laboratuvar ve sağlık çalışanları ile hayvanların bakıldığı veya ürünlerin işlendiği alanlarda maruziyet fazladır.

Fiziksel koruma, hijyen önlemleri veya aşuların kullanımı ile kontrol önlemleri alınmalı,
Gebe çalışanların bu işlerde çalışması engellenmeli.

Kimyasal etkenler

Ölü doğum ve infertilite (kısırlık), kendiliğinden düşük, Kalıtsal genetik hasarlara neden olabilir.

Kanserojen, mutajen, çok toksik, toksik, zararlı, alerjik, üreme için toksik ve emziren çocuğa zararlı olabilen kimyasalların üretildiği, işlendiği, kullanıldığı işlerde gebe, yeni doğum yapmış ve emziren çalışanın çalıştırılması yasaktır.
İşyerinde iyi havalandırma sistemi sağlanmalı,
Tehlikeli kimyasallar yerine tehlikesiz ya da az tehlikeli kimyasalların ikamesini sağlamalı (Gebe Veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları Ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik, 2013).

R40, R45, R46, R49, R61, R63, R64, R68 Etiketli Maddeler Ve Çözücüler

R40 - Kanserojenik etki
R45 - Kanser neden olabilir. R46 - Kalıtsal genetik hasarlar
R49 - Solunması halinde kansere neden olabilir. R61 - Doğmamış çocuğa zarar verebilir.
R63 - Doğmamış çocuğa zarar verme
R64 - Emziren bebeklere zarar verme(MSDS, Aralık 2011)

Gerçek risk yeni doğum yapmış ve gebe çalışanlar için mevcuttur. Bu maddelerle ilgili kaynağında önlem tedbirleri, ikame yöntemi kullanılmalı,
Bu maddelerin yoğun kullanıldığı alanlarda gebe ya da emziren çalışan bulunmamalı.

Benzen

Vajinal kanama, gebelikte hemorajik komplikasyonlar, kendiliğinden düşük, kromozom aberasyonuna yol açmaktadır.

Gebe çalışanların KKD kullanımı durumunda dahi, benzen veya benzen buharı ile doğrudan teması kısıtlanmalı,
İkame yöntemi kullanılmalı, (Benzen yerine tolüen)
Lokal havalandırmalar yapılmalı.

Anestezik gazlar

Spontan abortus, olası fetal büyüme geriliği, konjenital malformasyon, düşük doğum ağırlığı, ölü doğum, gebeliklerinin düşükle sonlanma olasılığının fazladır.

Gebe çalışanların anestezik gazlara maruz kalmasını engellenmeli.
(Cerrahlar, anestezi uzmanları, ameliyathane hemşireleri, ameliyathane teknisyenleri için geçerlidir.)

Cıva ve cıva türevleri

Gebelik sırasında organik cıva bileşiklerine maruz kalmak, anne karnındaki bebeğin büyümesini yavaşlatabilir, annenin sinir sistemini bozabilir ve anne zehirlenebilir.	Cıva ve cıva türevleri ile ilgili çalışmalarda gerekli tüm kontrol adımlarına dikkat edilmeli ve gebe çalışanların maruz kalması engellenmeli, Kapalı sistemlerde çalışma yöntemleri kullanılmalı.
Karbon monoksit (CO)	
Fetüsün oksijene ihtiyacını artırır, Bebek üzerindeki olumsuz etkiler konusunda net gösterge mevcut değil. (Graveling, 2011:45)	CO algılayıcı sensörler yerleştirilmeli, Kadınlar çalışanlar, karbon monoksidin prenatal toksik etkilerinden haberdar edilmeli. Lokal havalandırmalar yapılmalı.
GEBE VE EMZİREN KADIN ÇALIŞANLAR İÇİN TEHLİKE, RİSK VE KONTROL TEDBİRLERİ	
TEHLİKE VE RİSKLER	KONTROL TEDBİRLERİ
Ergonomi	
İşyeri tasarımı, iş istasyonu ve iş ekipmanlarının tasarımı gebe çalışanların güvenliğini etkiler.	Vücut ölçülerinin büyümesi, eğilme ve doğrulma zorluğu sebebiyle iş alanı düzenlenmeli, KKD'ler gebe veya emziren çalışanın vücuduna uygun olmalı, bu kişilerin hareketlerine engel olmamalı.
Yalnız Çalışma	
Acil tıbbi müdahaleye ihtiyaç durumunda erişim zorluğu.	Gebe çalışanları başkalarının gözetiminde tutmalı, belirli aralıklarla iletişim ve erişim sağlanmalı.

ENGELLİ ÇALIŞANLAR İÇİN TEHLİKE, RİSK VE KONTROL TEDBİRLERİ	
TEHLİKE VE RİSKLER	KONTROL TEDBİRLERİ
Duyma Engelliler	
Sesli İkaz Sistemleri	
Yangın alarm sistemi gibi acil durum bildiri sinyallerinin duyulmaması sonucu çalışanın içeride kalması, (karbon monoksit zehirlenmesi, ağır yanıklar, ölümlerle sonuçlanabilir.)	Duyma engellilerin çalıştıkları ortamda ve de oturdukları yerden rahatlıkla görebilecekleri flaş ışıklı sinyaller ile titreşimli uyarı sistemleri ve titreşimli çağrı cihazları kullanılmalı, Ünitelere yerleştirilecek ekranlar, ledli levha ve şekillerle acil durumlarda görsel olarak online iletişim sağlanmalı, İşyerindeki hareketli araçlara, forkliftlere ışıklı ikaz lambaları konulmalı. Çeşitli ikaz bildirimleri için ışıklı sinyallerde farklı renkler kullanılmalı ve eğitimlerde tanımlanmalı
Ortopedik Engelliler	
Fiziksel Güç Açısından Yetersizlik	
KKD'lerin engel durumuna uygun olmaması sonucu kazalanma, Uzuv kayıplı bir engelli çalışanın fiziksel yapısının makine veya iş ekipmanına uyarlanmaması sebebiyle kazalanma, Yük kaldırma fiziksel güç açısından yetersizlik, cisim düşmesi sonucu yaralanma.	İşverenler, işyerlerini engellilerin çalışmalarını kolaylaştırabilecek fiziki düzenlemeler yapmalı, Özel sağlık ve güvenlik işaretleri/levhaları asılmalı, Güvenli çalışmaları için gerekli araç ve gereçler sağlanmalı, Engelliler, yapabilecekleri ve eğitimini aldıkları işler dışında sağlığını ve güvenliğini tehdit edecek diğer işlerde çalıştırılmaz (HSE, 2014).

Zihinsel Engelliler ve Ruhsal/Nörolojik Hastalık

Haklarını Bilmeme/Savunamama

Engelli çalışanların sağlık raporuyla belirlenen işler dışında başka işlere yerleştirilmesi ile gerçekleşen iş kazası veya meslek hastalıkları, Verilen iş karşısında amirine/işverenine karşı çıkamama sonucu zihinsel ve ruhsal açıdan engelüne uygun olmayan ve tehlikeli işlerde çalıştırılmaları sonucu ağır yaralanma,

Engelliler sadece sağlık raporunda belirtilen ve engel durumuna uygun işlerde çalıştırılmalı,
İşyeri hekimi, zihinsel engellilerle ilgili olarak psikolojik danışmanlardan ve rehabilitasyon merkezlerinden tavsiyeler alarak sağlık ve güvenlik tedbirlerini belirlemeli,
Güvenlikli çalışma talimatları, rahatlıkla okunaklı ve anlaşılır şekilde hazırlanmalı,

ENGELLİ ÇALIŞANLAR İÇİN TEHLİKE, RİSK VE KONTROL TEDBİRLERİ

TEHLİKE VE RİSKLER

KONTROL TEDBİRLERİ

Kronik Hastalıklar

Epilepsi

Epilepsi hastalarının krizlerini tetikleyici unsurlar; aydınlatmanın yetersizliği, gürültü, solunum problemleri, yorgun olma, halsiz ya da endişeli olma veya öğün atlama,
Acil tıbbi müdahale gerektiren kriz anlarında çalışana geç ya da yanlış müdahale edilmesi sonucu sağlık durumunun ağırlaşması, (HSA, 2009)

İşveren, çalışanın kriz sıklığı, krizleri hangi etkenlerin tetiklediği, yeme ve uyuma düzeni ile ilgili bilgilendirilmeli,
Bu çalışanlara mümkün olduğunca ofis işleri verilmeli,
Bu çalışanlara gürültü seviyesini azaltacak kulaklık verilmeli ve iyi havalandırılan ve aydınlatılan bir çalışma alanında bulunmalı,
İşyerinde ilkyardım eğitimi alan çalışanlara ayrıca kriz dönemlerinde yapması gereken sağlık adımları anlatılmalı ve öğretilmeli.

Diyabetes mellitus

Diyabeti iyi kontrol edilmiş, ciddi komplikasyonları bulunmayan diyabetli kişiler her türlü işi yapabilirler. Ancak tekrarlayan ciddi hipoglisemileri olan kişilerin özel dikkat gerektiren bazı işlerde (yüksek irtifada çalışma, ateşli silah kullanımı, ağır iş makineleri kullanılması vb) çalıştırılmaları riskli olabilir.

Kan şekerini takip için, ara öğün için, ilacını almak için ve tuvalete gitmek için uygun molalar.

- Diyabet yönetimi için gerekli malzemeleri, ilaçları ve yiyeceği ulaşılabilir saklayabilecek imkan
- Tedavi, kontrol ve diyabet eğitimi için izin verilmesi
- Farklı bir çalışma mesai düzeni veya standart bir vardiya düzeni. Değişen vardiya düzeni özellikle yoğun insülin tedavisi için uygun değil.
- Diyabetik nöropatisi olanlar için uygun bir sandalye, his kaybı derecesine göre uygun işler
- Görme sorunu olan diyabetliler için geniş ekran monitör veya yardımcı cihazlar.

Görme Engelliler

Çalışma Düzenine Adaptasyon Güçlüğü

Çalışma talimatlarını okuyamama, Kimyasal etkenlere maruziyet riskinin görme engelliler için fazla olması, İşyerini tam tanıyamamaktan kaynaklı tehlikeli alanlarda bulunma riski,	Görme engelli çalışanlar için riskli alanlara girmeyi ya da teması engelleyecek bariyerler oluşturulmalı, Asansörlerin bulunabilmesi ve kullanılabilmesi için dokunsal ve konuşan kat numaraları oluşturulmalı, Sahadaki tehlike arz eden bölümlere, yaklaşılmaması gereken tezgah ve bantlara belirli mesafede iken sensörün tetiklediği titreşerek ikaz veren bileklikler temin edilmeli, Yangın, doğal afet gibi acil durumlar bir bluetooth kulaklıkla online iletilebilir.
Tüm Engelli Çalışanlar	
Ergonomi	
Engelli çalışanın vücuduna uygun olmayan ekipmanı kullanırken ya da engeline uygun olarak tasarlanmamış bir alanda çalışırken ağır yaralanmalar.	Herhangi bir uzvu olmayan operatörün kullanacağı ekipman veya iş istasyonu üzerinde gerekli iyileştirmeleri yaparak, engelli çalışanın güvenli bir şekilde kullanabileceği şekilde tasarlanmalı, Tuvaletler ve lavabolar engelliler için uygun hale getirilmeli.
ENGELLİ ÇALIŞANLAR İÇİN TEHLİKE, RİSK VE KONTROL TEDBİRLERİ	
TEHLİKE VE RİSKLER	KONTROL TEDBİRLERİ
Yalnız Çalışma	
Acil tıbbi müdahaleye ihtiyaç durumunda erişim zorluğu, Yangınla mücadele ya da acil duruma müdahale gerektiren haller,	Engelli çalışanlar için 'safetybuddy' de denilen 'güvenli çalışmasına yardımcı bir arkadaş' tayin edilmeli, Bu çalışan engelinin, yangın, doğal afet gibi acil durumlarda işyeri binasından güvenli bir şekilde çıkmasını sağlayarak toplanma alanına gelmesine yardımcı olmalı.
Fiziksel Etkenler	
Ortopedik engeli ya da görme engeli olanların işyeri içerisinde yürüebilmesi için gerekli yolların yapılmaması sonucu düşme, takılma, ekipmanlara çarpması ve kazalanması, Acil çıkış yollarının engelliler tarafından kullanımı için düzenlemelerin yapılmaması, Zihinsel ya da ruhsal engelli bir çalışanın riskleri, makine koruyucusu ya da kişisel koruyucu kullanımının önemini sınırlı kavraması. (Bilişsel veya zihinsel engel tepki hızını ve kapasitesini etkiler.)	İşyeri içerisine engelli çalışanlar için tehlikeli ekipman ve alanlardan uzakta kılavuz yollar yapılmalı, Hissedilebilir zemin uygulaması sadece çalışanın çalıştığı alanla sınırlı kalmamalı, Düşme tehlikesi olmayan işlerde çalıştırılmalı, Çalışanların güvenli tahliye işlemlerine, tüm acil çıkış yollarına aşına olması ve engel durumuna göre yönlendirme sağlanmalı, Zihinsel engelliler mümkün olduğunca tehlikeli ekipmanların olduğu üretim sahasına girmemeli.
Bina Girişi ve Acil Çıkışlar	
Acil çıkışların engelli çalışanların engel durumu gözetilerek fark edilebilir ve kolay ulaşılabilir hale getirilmemesi ve tahliye olamaması sonucu ölümlü ya da yaralanmalı iş kazaları.	İşverenler tekerlekli sandalye kullanan engelli çalışanları için bina giriş ve çıkışları platformlu hale getirmeli, Yürüme engeli olanlar acil çıkış kapılarına yakın konuşlandırılmalı.
Yaşlılığın getirdiği hastalıklar (hipertansiyon, diyabetes mellitus, koroner kalp hastalığı, görme, işitme vb.)	

Referans

Engelli Çalışanlar İçin İş Sağlığı ve Güvenliği Rehberi